

Posudek na bakalářskou práci

Politika obrazov Georgesa Didi-Hubermana

Vypracoval: Adam Dragun

Předložená práce jednoznačně svědčí o tom, že – pokud by o tom ještě někdo chtěl pochybovat – dílo Georgese Didi-Hubermana již dávno nepředstavuje nějakou sekundární literaturu, ale zaslouží si pozornost jako samostatný a pozoruhodný teoretický výkon. Kol. Dragun mu takovou pozornost věnuje, a činí tak zasvěceně a s dobrou znalostí věci.

Tématem práce se stává pojem politiky – a pozornost je tedy logicky věnována především Didi-Hubermanovým textům publikovaným po roce 2000: *Před časem*, *Přežívající obraz*, *Obrazy vzdor všemu*, ale také drobnějšímu spisku *Přežívání světlušek*. Nejde však jen o politiku. Do centra autorova zájmu se dostávají skoro všechny klíčové didi-hubermanovské pojmy: jeho svérázné a warburgovsky inspirované pojetí dějin či téma dialektiky a montáže. Ke slovu se dostává – zcela v didi-hubermanovském duchu – také celá řada konfrontací: D-H a Pasolini, D-H a Godard, D-H a Benjamin... Výsledkem je velmi zajímavá, sice nevyhnutelně dílčí, ale velmi reprezentativní sonda do Didi-Hubermanova díla, která v mnoha ohledech může posloužit jako úvod do jeho myšlení jako takového, a to na základě toho, co autor v úvodu nazývá „paradoxní povaha dějinného poznání“, jež je diktováno dialektickou hrou pohledu a představivosti (v práci chybí stránkování, takže stránkové odkazy neuvádím a autora za tuto ledabylost kárám; citáty z práce uvádím v češtině, přestože je psána slovensky – Word má neblahou tendenci mi to opravovat).

Východiskem práce je Didi-Hubermanův dialog s Pasolinim, resp. motiv „zániku světlušek“, který, jak autor případně upozorňuje, se nenes ve znamení kritiky Pasoliniho „konkrétních politicko-sociálních postřehů“, nýbrž jeho představy „nezvratného a celkového“ úpadku (možná, že v pozadí zde u Didi-Hubermana zaznívá benjaminovské téma mesiášství, tím spíše, že už v úvodu autor připomíná bejaminovský motiv „permanentní kritiky násilí“). Otázka, která se potom nabízí, se týká samotné povahy dějin, resp. „politického rozměru myšlení a poznávání dějin“. Při vypracovávání koncepce dějin „psaných odzadu“ se ústředním východiskem autorovi stává warburgovský pojem *Nachleben* (autorem překládaný jako „prežitok“ – není to asi úplně nejvhodnější překlad, ale samotného mě nic lepšího nenapadá, protože „přežívání“ se ne vždy hodí), u kteréhožto pojmu autor zdůrazňuje – způsobem velice podnětným, řekl bych – jeho *strukturální* povahu. Na takto vymezené pojetí dějin se napojuje reflexe laděná benjaminovsky. Je právem upozorněno na to, že Benjamin sice činí z pojmu obrazu pojem pro své pojetí dějin zcela centrální, ale zároveň „rozšiřuje jeho význam z běžně chápané vizuality na jakoukoli dějinnou reprezentaci“. A takto vymezené didi-hubermanovské / benjaminovské / warburgovské dějiny jsou podkladem pro reflexi o montáži (tentokrát je hlavním referenčním bodem Godard) a konečně pro kapitolu věnovanou knize *Obrazy vzdor všemu*. Tato poslední partie práce je ze strany autora zároveň obhajobou plurálního myšlení, obhajobou, která představuje i odpověď na otázku položenou v úvodu („V tom nakonec spočívá paradox dějinného poznání a jemu odpovídající dialektiky pohledu a představivosti. Nikdy neexistuje jako myšlení v singuláru...“). Proto autor v závěru právem odmítá nařčení z fetišizace obrazu, které proti Didi-Hubermanovi vznáší Wajcman – Didi-Hubermana nezajímá obraz (v singuláru), ale obrazy – sám pojem montáže, ale i přecháště odkazy na Warburgovu *Mnemosyné* jsou toho výmluvným dokladem.

Práci kol. Draguna pokládám za velmi inspirativní a podnětnou. Z obsahového hlediska jí nemohu vytknout nic. Obtížné Didi-Hubermanovy texty, hemžící se skrytými referencemi a intertextovými narážkami, jsou zde uchopeny způsobem velice instruktivním a velkou měrou také didaktickým (v dobrém slova smyslu) – autor dokáže často v několika větách elegantně shrnout to, co Didi-Hubermanovi zabere desítky stran, aniž by došlo k nějakému zásadnímu ochuzení. Pokud lze práci něco

vytknout (tedy kromě oné absence stránkování a kromě toho, že byla do systému vložena v takovém formátu, který umožňuje číst poznámky pod čarou jen člověku velice bystrozrakému), potom je to jistá neučesanost a takříkajíc „rozlitanost“. Je to do velké míry dáno tím, že autor (který ostatně vzorně konzultoval) do poslední chvíle váhal, co všechno přesně do práce zařadit, a dopisoval celý opus zjevně dost narychlo, o čemž svědčí i poněkud kusý charakter závěru. Ale na druhou stranu – zmíněný charakter práce je dán i charakterem samotného Didi-Hubermanova díla, v němž se sice neustále opakují jisté motivy, ale zároveň se neustále kamsi „rozlézá“, a to způsobem, který jej činí skutečně dost obtížně shrnutelným. A vypíchnutí některých z oněch motivů – zejména co se týče didi-hubermanovského pojetí dějin – se autorovi podařilo skutečně příkladně.

Z výše uvedeného je patrné, že předložené práce si vážím, četl jsem ji s chutí a debaty s autorem během konzultací mne v mnohém obohatily. A to není málo.

Práci navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Praha, 22. 8. 2023 Josef Fulka